

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "ลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตามทัศนคติของตนเอง ครู และ ผู้ปกครอง เขตการศึกษา 11" ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตามทัศนคติของตนเอง ครู และ ผู้ปกครอง เขตการศึกษา 11
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตามทัศนคติของตนเอง ครู และ ผู้ปกครอง เขตการศึกษา 11

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 11 ซึ่งประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และ ศรีสะเกษ จำนวนตัวอย่างประชากรประเภทละ 400 คน รวมทั้งสิ้น 1,200 คน โดยได้มีการเลือกตัวอย่างประชากรแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด ครอบคลุมความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มเติม

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าที (t-test) ส่วนแบบสอบถามปลายเปิดใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ วิเคราะห์เนื้อหาและสรุป

สรุปผลการวิจัย

1. ในด้านสถานภาพส่วนตัวของตัวอย่างประชากร พบว่า

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กล่าวคือ ผู้บริหารและผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ครูเป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน

1.2 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุด มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ผู้บริหารและผู้ปกครองจำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ครูจำนวนมากใกล้เคียงกันมีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี และ 31 - 40 ปี

1.3 อายุราชการของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนมากใกล้เคียงกันมีอายุราชการระหว่าง 21 ปีขึ้นไป และ 6 - 10 ปี

1.4 การศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากที่สุดมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนผู้ปกครองส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริง และลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะส่วนตัวเกี่ยวกับอุปนิสัยในการทำงาน การเป็นผู้นำ คุณธรรม บุคลิกภาพและความเป็นประชาธิปไตย มนุษยสัมพันธ์ สติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สุขภาพและฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคม พบว่าโดยเฉลี่ยแล้ว ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในด้านลักษณะส่วนตัวดังกล่าว อยู่ในระดับมากและระดับมากที่สุด ตามลำดับ ยกเว้นผู้บริหารมีความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงในด้านการมีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด และ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการมีผลงานดีเด่น แผลงใหม่เป็นที่ปรากฏ อยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริง และลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะทางวิชาชีพเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายการ เมืองการปกครอง ความรู้ทางด้านการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ทางการบริหาร การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วผู้บริหาร และ ครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะทางวิชาชีพดังกล่าว อยู่ในระดับมากและระดับมากที่สุดตามลำดับ ยกเว้น ผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการสนับสนุน: การจัดตั้งชุมนุม ชมรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการจัดหาทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน การสนับสนุนการจัดทำเอกสารสำหรับเผยแพร่กิจการของโรงเรียน และการจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ปกครองและชุมชน อยู่ในระดับมาก สำหรับครูมีความคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน การสนับสนุน การจัดการแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการ และการส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอน อยู่ในระดับมาก ส่วนผู้ปกครองโดยเฉลี่ยแล้วมีความ

คิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะทางวิชาชีพ ดังกล่าว อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการมีความรู้เกี่ยวกับงานในตำแหน่งผู้บริหาร และ มีความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการ เปรียบเทียบลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง พบว่า

4.1 ผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและ ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะส่วนตัวเกี่ยวกับอุปนิสัยในการทำงาน การเป็นผู้นำ คุณธรรม บุคลิกภาพและความเป็นประชาธิปไตย มนุษยสัมพันธ์ สติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สุขภาพและฐานทาง เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันทุกรายการอย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ .01

4.2 ผู้บริหาร และ ครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึง ประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะทางวิชาชีพเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ กฎหมาย การเมือง การปกครอง ความรู้ทางด้านการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ทางการ บริหาร การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลากร การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานอาคารสถานที่ และ การบริหารงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง เกี่ยวกับ ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยการแจกแจงความถี่เรียงจากความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรก พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องมีลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านลักษณะส่วนตัว ได้แก่ การประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทาง ศีลธรรมและคุณธรรม มีบุคลิกที่เหมาะสม วางตัวถูกกาลเทศะ มีความสามารถหลายด้าน ไม่มี หนี้สินรุงรัง และ เป็นนักพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ส่วนในด้านลักษณะทางวิชาชีพ ได้แก่ สนใจ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ วางแผนการทำงานล่วงหน้าเสมอ ผ่านการสอบและอบรมจาก สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ควรเลื่อนลำดับจากครู ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้ อำนวยการโรงเรียน ฯลฯ และ การเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

1. สถานภาพของตัวอย่างประชากร

1.1 เพศ สถานภาพส่วนตัวของตัวอย่างประชากรในด้านเพศนั้น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กล่าวคือ ผู้บริหารและผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วนครูเป็นเพศชายและหญิงใกล้เคียงกัน สาเหตุที่ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชายนั้นอาจเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชนบท และในบางท้องถิ่นที่เป็นชนบทที่ห่างไกลกันดาร การที่ได้ผู้บริหารที่เป็นเพศชายจึงเป็นการเหมาะสมแล้ว ส่วนเพศหญิงจะเหมาะสมสำหรับพื้นที่ที่เจริญแล้วมากกว่า สำหรับผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่เป็นเพศชายนั้น อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามว่าต้องเป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียนด้วย เพื่อที่จะได้ใกล้ชิดกับการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ทำให้ทราบถึงลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในการเลือกกรรมการศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกจากผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน หรือผู้นำของครอบครัว ซึ่งบุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเพศชาย จึงเป็นผลให้กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ในด้านเพศของครู ที่พบว่า เป็นเพศชายและหญิงใกล้เคียงกันนั้นเพราะ ในการสอบแข่งขันเข้ารับราชการครู ไม่ได้มีข้อจำกัดว่าจะต้องเป็นเพศชายหรือเพศหญิง แต่กำหนดให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมประกอบด้วย

1.2 อายุ สถานภาพส่วนตัวของตัวอย่างประชากรในด้านอายุนั้น พบว่า ตัวอย่างประชากรจำนวนมากที่สุดมีอายุ 31-40 ปี สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าประเภทของตัวอย่างประชากรที่ผู้วิจัยสุ่มมานั้น เป็นผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่แล้ว จึงทำให้ตัวอย่างประชากรจำนวนมากที่สุดมีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี ดังกล่าว ถ้าแยกตามประเภทของตัวอย่างประชากรจะพบว่า ผู้บริหารและผู้ปกครอง จำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 41-50 ปี ซึ่งเป็นวัยที่เป็นผู้ใหญ่เต็มที่แล้ว มีประสบการณ์ในการทำงานและผ่านประสบการณ์ชีวิตมาพอสมควรที่จะเป็นผู้นำได้แล้ว ครูจำนวนมากมีอายุใกล้เคียงกัน ระหว่างอายุ 21-30 ปี และ 31-40 ปี ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าอายุของครูโดยเฉลี่ยแล้วต่ำกว่าอายุเฉลี่ยของผู้บริหารและผู้ปกครอง ซึ่งครูที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี และ 31-40 ปี เป็นวัยที่มีพลังในการทำงานต้องการที่จะสร้างผลงานของตนเองและหาประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เฉลิม รัชชนะกุล (2524 : 122) พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จะเห็นได้ว่าผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ต่างอยู่ในวัยที่เหมาะสมกับงานหน้าที่ของตนเองทั้งสิ้น

1.3 อายุราชการ สถานภาพส่วนตัวของตัวอย่างประชากรในด้านอายุราชการ นั้น พบว่า ตัวอย่างประชากรจำนวนมากที่สุด ใกล้เคียงกัน มีอายุราชการระหว่าง 21 ปีขึ้นไป และ 6 - 10 ปี ตามลำดับ โดยที่ผู้บริหารจำนวนมากที่สุดมีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป และครูผู้สอนจำนวนมากที่สุดมีอายุราชการ 6-10 ปี ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพวงน้อย ไพรค์น (2526:85) ที่พบว่า ผู้บริหารจำนวนมากที่สุดมีอายุราชการ 21 ปีขึ้นไป และครูจำนวนมากที่สุดมีอายุราชการ 6-10 ปี แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร จำนวนมากมีประสบการณ์ในการทำงานมานานพอสมควร ส่วนครูผู้สอน ก็กำลังอยู่ในวัยหนุ่มและวัยสาว ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

1.4 การศึกษา สถานภาพส่วนตัวของตัวอย่างประชากรในด้านการศึกษานั้น พบว่า ตัวอย่างประชากรจำนวนมากที่สุด มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี ถ้าแยกตามประเภท ของตัวอย่างประชากรแล้วจะพบว่า ผู้บริหารและครูจำนวนมากที่สุดสำเร็จการศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางราชการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาต่อเพิ่มเติม มากยิ่งขึ้นทั้งตามมหาวิทยาลัยปิดและเปิด นอกจากนี้ยังมีการสอนในระดับปริญญาตรี ในวันเสาร์และ วันอาทิตย์ตามวิทยาลัยครูในภาคต่าง ๆ ด้วย จึงทำให้ผู้บริหารและครูในปัจจุบันส่วนใหญ่สนใจที่ จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น ช่วยทำให้การจัดการศึกษาของชาติบ้านเมืองดีขึ้นด้วย เพราะครู ที่มีวุฒิการศึกษาสูงย่อม เป็นตัวบ่งชี้ถึงสติปัญญา และประสิทธิภาพในการทำงานของเขาด้วย ในปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะบรรจุข้าราชการครูใน ระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ เตรียมพร้อม สำหรับโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในโรงเรียนประถมศึกษา ด้วย ส่วนผู้ปกครองจำนวนมากที่สุดสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา เพราะว่าผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท ไม่มีโอกาสที่จะศึกษาต่อเพิ่มเติม เมื่อจบการ ศึกษาในระดับประถมศึกษาไปแล้ว มักจะออกไปประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ตามบิดามารดาของ ตนเอง

2. ลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา

2.1 ลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าโดยเฉลี่ย แล้วภาพรวมของลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ใน ด้านลักษณะส่วนตัวเกี่ยวกับอุปนิสัยในการทำงาน การเป็นผู้นำ คุณธรรม นุคลิกภาพและความเป็น ประชาธิปไตย มนุษย์สัมพันธ์ สติปัญญา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สุขภาพและฐานะทางเศรษฐกิจ

และสังคมนั้น ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในหัวข้อดังกล่าว คือ ลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก และลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะส่วนตัวดังกล่าวมาแล้ว เป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งที่ผู้บริหารควรจะมีลักษณะหรือพฤติกรรมในการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะว่า เป็นส่วนที่สนับสนุนให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ เช่น ลักษณะการเป็นผู้นำ การมีมนุษยสัมพันธ์ คุณธรรมและสติปัญญา เป็นต้น จึงทำให้ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองในภาพรวมมีความคิดเห็น ว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาควรอยู่ในระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตาม ได้มีผลการวิจัยบางส่วนที่แตกต่างไปจากภาพรวม ได้แก่

ก) ในด้านการมีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน ผู้บริหารมีความคิดเห็น ว่า ลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ เฉลิม รัชชนะกุล (2524 : 120-121) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งพบว่า ลักษณะของผู้บริหารที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความซื่อสัตย์ สุจริตในการทำงาน และยังได้ให้ความเห็นต่อไปอีกว่า ผู้บริหารที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงานมักจะได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาและบุคคลทั่วไป แมกนุสัน (Magnuson 1971 : 133-A) ได้ทำการศึกษาลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่จะประสบความสำเร็จในการทำงานนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญคือ มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีความรอบรู้ มีอารมณ์มั่นคง จริงใจ มีความเป็นกันเอง มีอารมณ์ขัน เปิดเผย เข้าใจง่าย มีความคงเส้นคงวา มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อภิรมย์ ณ นคร (2521 : 12-13) มีความคิดเห็นว่า ความเจริญของโรงเรียนต้องอาศัยผู้บริหารที่มีลักษณะที่ดีทั้งลักษณะส่วนตัวและลักษณะทางวิชาชีพ ในด้านลักษณะส่วนตัวมีองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือ การมีความซื่อสัตย์ สุจริตในการทำงาน เช่นเดียวกับ วิจิตร วุฒบางกูร และสุพิศญา อีระกุล (2523 : 74-76) มีความคิดเห็นว่า ลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่ดีประการหนึ่งคือ การมีคุณธรรมสูง เพราะคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้บริหารให้ประพฤติแต่ในสิ่งที่ดีงาม เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต ความยุติธรรม และมีความประพฤติอยู่ในศีลธรรม เป็นต้น และยังมีนักการศึกษาหลายท่านที่ให้ความคิดเห็นและสรุปว่า ลักษณะของผู้บริหารที่ดีหรือลักษณะของผู้นำที่ดีว่า ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงานเป็นองค์ประกอบด้วย เช่น นอลท์(Nolte, 1960 : 386) สมพงษ์ เกษมสิน (2519 : 213) และ เทพพนม เมืองแมน (2522 : 8) เป็นต้น ในการที่ผู้บริหารเห็นว่า

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีลักษณะที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น ถ้าผู้บริหาร เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการทำงาน ก็จะเป็นผลดีต่อตัวผู้บริหารเอง คือ ได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป

ข) ในด้านการมีผลงานเด่น แปลกใหม่เป็นที่ปรากฏของผู้บริหาร

โรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นตรงกันว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกันกับลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาซึ่ง เป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการ เป็นผู้บริหารการศึกษาที่อยู่ระดับล่างสุด การปฏิบัติงานของผู้บริหารส่วนใหญ่ จะเป็นภารกิจประจำและอีกส่วนหนึ่งจะเป็นการปฏิบัติตามนโยบายและคำสั่งของหน่วยเหนือขึ้นไป นอกจากนั้น ยังมีความจำกัดอย่างอื่นอีกที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่สามารถผลิตผลงานเด่นแปลกใหม่เป็นที่ปรากฏได้ เช่น ความจำกัดเรื่องงบประมาณและเวลา เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงประสบปัญหาหลายประการในการที่จะเอื้อต่อความคิดในเชิงสร้างสรรค์ จึงทำให้ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้ว อย่างไรก็ตาม ลักษณะดังกล่าวมาแล้วควรที่จะได้รับการพิจารณาให้อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะผู้บริหารควรเป็นผู้นำของครูในการผลิตผลงานที่แปลกใหม่เพื่อความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน ซึ่ง สมพงษ์ เกษมลิน (2519: 213-214) ได้กล่าวถึงศิลปะของการเป็นผู้นำของผู้บริหารที่สำคัญประการหนึ่งคือ ต้องเป็นคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำผู้ใต้บังคับบัญชาในการสร้างสรรค์งานในโรงเรียนให้มีผลงานที่แปลกใหม่เสมอและหาแนวทางในการปรับปรุงหน่วยงานของตนเองให้พัฒนาจุดหน้ากว่าหน่วยงานอื่น

2.2 ลักษณะทางวิชาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยแล้วภาพรวมของลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะทางวิชาชีพเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย การเมืองและการปกครอง ความรู้ทางด้านการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ทางการบริหาร การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนี้ ตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นดังนี้

2.2.1 ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ในหัวข้อดังกล่าวคือ ลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็น เพราะลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะทางวิชาชีพดังกล่าวมาแล้ว เป็นลักษณะที่สำคัญยิ่งที่ผู้บริหารควรมีลักษณะหรือพฤติกรรมในการบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะรายละเอียดในด้านลักษณะทางวิชาชีพส่วนใหญ่ เป็นลักษณะของการปฏิบัติงานและบริหารงานในหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องบริหารงานตามรูปแบบที่สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527 : 15) กำหนดไว้ ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานธุรการ และการเงิน การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อย่างไรก็ตาม ได้มีความคิดเห็นบางส่วนที่แตกต่างไปจากภาพรวมได้แก่

ก) ในด้านการมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูมีความคิดเห็นว่าเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเป็น เพราะว่าครูมีความคิดเห็นว่าเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนหนึ่งไม่ได้ปฏิบัติการสอนหรือมีชั่วโมงการสอนน้อย เพราะทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนมากกว่าจึงมีความคิดเห็นว่าเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับการมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและวิธีการใช้สื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ถือว่าเพียงพอแล้ว

ข) ในด้านการสนับสนุนให้มีการจัดการแข่งขันการตอบปัญหาทางวิชาการและการส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอน ครูมีความคิดเห็นว่าเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในระดับมาก สำหรับลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องดังกล่าวนี้ น่าจะได้รับการพิจารณาให้อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการจัดการแข่งขันการตอบปัญหาทางวิชาการและควรส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอน ทั้งนี้เพราะจะเป็นการช่วยให้ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนในโรงเรียนดีขึ้นได้ การตอบปัญหาทางวิชาการช่วยทำให้นักเรียนมีความรู้ที่กว้างขวาง มั่นยำในทางวิชาการ และรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี นอกจากนั้นถ้าครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการสอนแล้วนำมาถ่ายทอดให้นักเรียน ก็จะทำให้นักเรียนมีความรู้ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

ค) ในด้านการสนับสนุนการจัดตั้ง ชุมนุม ชมรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดตั้งชุมนุมนหรือชมรมต่าง ๆ มักจะทำกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษา และโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความสนใจตรงกันสูง มีบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์พร้อม แต่โรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนั้น ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กและตั้งอยู่ในชนบท จึงทำให้โรงเรียนต่าง ๆ จัดทำเรื่องนี้เป็นส่วนน้อย เพราะเรื่องนี้เป็นส่วนน้อย เพราะจำนวนนักเรียนที่มีความสนใจร่วมกันน้อย ไม่มีบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ นโยบายของทางราชการยังไม่เน้นให้จัดตั้งชุมนุมนต่าง ๆ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้ว

ง) ในด้านการจัดหาทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นตรงกันว่า เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก สำหรับลักษณะที่พึงประสงค์ในเรื่องนี้สมควรที่จะได้รับการพิจารณาให้เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในระดับมากที่สุด เพราะโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชนบท และบางแห่งเป็นชนบทที่ต่างไกล กันดาร ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจน อัดคักขาดแคลน บางแห่งนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าชุดนักเรียนมาโรงเรียน มีภาวะทุโภชนาการ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียน เพราะผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากประกอบอาชีพทางการเกษตร ในบางครั้งประสบปัญหาความแห้งแล้งฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล เป็นปัญหาในด้านเศรษฐกิจสำหรับผู้ปกครองมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ควรจะมีลักษณะในด้านการจัดหาทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนให้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จะเป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายความเดือดร้อนของผู้ปกครองและเป็นการส่งเสริมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จ) ในด้านการสนับสนุนการจัดทำ เอกสารสำหรับเผยแพร่กิจการของ

โรงเรียนและการจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นตรงกันว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเรื่องนี้อยู่ในระดับมาก สำหรับลักษณะของผู้บริหารดังกล่าวนี้สมควรที่จะได้รับการพิจารณาให้เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองโดยวิธีการจัดทำเอกสาร เผยแพร่กิจการของโรงเรียน เป็นการประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้อย่างดียิ่งประการหนึ่ง สามารถจัดทำได้บ่อยครั้ง ทำให้ผู้ปกครองได้ทราบความเคลื่อนไหวของโรงเรียนเป็นระยะ ๆ ไม่สิ้นเปลืองเวลาของครูและผู้ปกครอง เพียงแต่ฝากเอกสาร เผยแพร่กิจการของโรงเรียนไปกับนักเรียนเพียงวันเดียวก็จะถึงผู้ปกครองนักเรียนทุกคนได้ ซึ่งในเรื่องนี้ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523: 78) ได้เสนอแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมีวิธีการหลายวิธี เช่น การจัดทำข่าวสารประชาสัมพันธ์โรงเรียน เป็นประจำ การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น เป็นต้น เช่นเดียวกัน ภิญญาสาร (2516: 24) ได้เสนอแนะวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่สอดคล้องกับ นิพนธ์ กินาวงศ์ ว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบความโอกาสอันควร และควรจัดให้มีฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียนเพื่อรับหน้าที่โดยตรง และยังได้กล่าวต่อไปว่า โรงเรียนควรจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการบางอย่างที่เห็นว่า เป็นประโยชน์แก่ผู้ปกครองเป็นพิเศษขึ้น ในเวลาที่ผู้ปกครองจะมาเรียนได้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอีกด้วย

2.2.2 ผู้ปกครองโดยภาพรวมมีความคิดเห็นว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างไปจากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีความคิดเห็นว่าลักษณะดังกล่าว เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพพื้นฐานการศึกษาและประสบการณ์ของผู้ปกครองแตกต่างจากผู้บริหารและครู ซึ่งผลการวิจัยนี้พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ในขณะที่ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ถ้าเปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้ปกครองกับผู้บริหารและครูแล้ว จะพบว่ามีความแตกต่างกันมาก ซึ่งบุคคลที่มีสภาพพื้นฐานทางการศึกษาและประสบการณ์ที่แตกต่างกันย่อมจะมีความคิดที่แตกต่างกัน ประกอบกับผู้ปกครองที่เป็นตัวอย่างประชากรอาจจะพอใจในคุณลักษณะของผู้บริหารที่ผู้ปกครองได้ติดต่อพบปะอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีความเห็นว่าลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากนั้น ถือว่าเป็นการเพียงพอแล้ว อย่างไรก็ตามได้มีความคิดเห็นบางส่วนที่แตกต่างไปจากภาพรวม ได้แก่

ก) ในด้านการมีความรู้และประสบการณ์ทางการบริหารและการมีความรู้เกี่ยวกับงานในตำแหน่งของผู้บริหาร ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าว เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหารมากที่สุด ซึ่งถ้าผู้บริหารมีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารที่ดียิ่งแล้ว จะทำให้การบริหารงานในโรงเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่นมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับจากคณะครูในโรงเรียนและผู้ปกครองด้วย ซึ่งในเรื่องนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ เฉลิม รัชชนะกุล (2524 : 122) และความคิดเห็นของ รุ่งรัตน์ อิศรภักดี (2514 : 7) พันธ์ หันนาคินทร์ (2524 : 47-49) และวิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา อีระกุล (2523 : 65-67) มีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกัน พอสรุปได้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนควรมีความรู้และประสบการณ์ทางการบริหารและมีความรู้เกี่ยวกับงานในตำแหน่งผู้บริหารมาก่อน เช่น เคยเป็นผู้ช่วยครูใหญ่ และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ เป็นต้น จะทำให้ผู้บริหาร เข้าใจลักษณะของการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ พันธ์ หันนาคินทร์ (2513 : 48) ได้กล่าวอีกว่า ประสบการณ์มีความสำคัญมากในการเป็นผู้บริหาร การได้ผ่านการทำงานมาก่อน ย่อมมีความรอบรู้ดีกว่าคนที่ไม่เคยทำงานนั้น ๆ เลย งานประจำก็คิ งานปกครองก็ดี ต้องการเวลาสำหรับความเข้าใจทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้ได้มาจากประสบการณ์ไม่น้อย ความรู้และประสบการณ์ ช่วยให้เข้าใจปัญหาในการทำงานได้ดีขึ้น ดังนั้นผู้ปกครองจึงมีความคิดเห็นว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านที่ว่า ผู้บริหารควรมีประสบการณ์ทางการบริหาร และมีความรู้ในตำแหน่งผู้บริหารนั้น สมควรจะได้รับการพิจารณาให้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การเปรียบเทียบลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นว่า ลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะส่วนตัวแตกต่างกันทุกรายการ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะทางวิชาชีพแตกต่างกันทุกรายการ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ สาเหตุที่ ตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นว่าลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกันทุกรายการ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั้น อาจเป็นเพราะว่า ตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบัน มีลักษณะที่ไม่ตรงตามลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ซึ่งใน

เรื่องนี้ ธงชัย ทองวัฒนพร (2523 : 50) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่เป็นจริง และที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนคติของผู้บริหารการศึกษา ครู และนักเรียน ในจังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ผู้บริหารการศึกษา ครู และนักเรียน มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแตกต่างกัน และได้มีนักการศึกษาที่ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะของผู้บริหารไว้ อาทิ สกุลรัตน์ ทองดี (2523 : 15) ได้กล่าวถึงปัญหาของการจัดการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ "ผู้บริหารไม่มีความรู้ ความสามารถที่จะนำนโยบายมาจัดเป็นกระบวนการ การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพได้" สาคเรศ (2520 : 32-33) กล่าวว่า "ผู้บริหารบางคนเอาใจใส่ต่อหน้าที่รับผิดชอบ ไม่มีหลักเกณฑ์ในการประเมินผลงาน ไม่มอบอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ ไม่กระจายงาน มีวิธีการทำงานไม่เหมาะสม ขาดเหตุผลและหลักวิชา เอาอกเอาใจผู้ร่วมงานมากเกินไป มุ่งคนมากกว่ามุ่งงาน" สำเร็จ ยุธชัย (2519 : 82) ได้ทำการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาบริหารโรงเรียนเพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน โดยมุ่งงานธุรการและการบริหารงานบุคคล จนลืมงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักไปอย่างน่าเสียดายและผู้บริหารเป็นผู้ที่เข้าใจหลักการสอนน้อยที่สุด จะเห็นได้ว่าจากสภาพเหตุผลดังกล่าว สนับสนุนความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4. ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจากแบบสอบถามปลายเปิด

4.1 ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะ

ส่วนตัว พบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในด้านลักษณะส่วนตัว โดยการแจกแจงความถี่จากลำดับความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ การประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทางศีลธรรมและคุณธรรม มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม วางตัวถูกกาลเทศะ มีความสามารถหลายด้าน ไม่มีหนี้สินรุงรัง และเป็นนักพัฒนาโรงเรียน จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นในด้านลักษณะส่วนตัวของตัวอย่างประชากร ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทางศีลธรรมและคุณธรรมของผู้บริหาร แสดงให้เห็นว่า ตัวอย่างประชากรต้องการที่จะให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีด้านศีลธรรมและคุณธรรมแก่ครู ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ พันธ์ หันนาคินทร์ (2513 : 45-49) กมล ชูทรัพย์ (2516 : 152-153) อรุณ รักรธรรม (2517 : 208) และแมกนุสัน (Magnuson 1971 : 133-A) ที่เน้นถึงการมีคุณธรรมของผู้บริหารและการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

นอกจากนี้ ตัวอย่างประชากรยังมีความคิดเห็นว่าการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม วางตัวถูกกาลเทศะ และการมีความสามารถหลายด้าน เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา รองลงมา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ จากอบสัน, ลอกสดอน และ วิกแมน (Jacobson, Logsdon and Wiegman 1973 : 40 - 44) ที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะส่วนตัวของผู้บริหารว่า ผู้บริหารควรมีบุคลิกภาพดี พูดหรือฟังได้ชัดเจน และต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ส่วนความคิดเห็นของตัวอย่างประชากร รองลงมาอีกได้แก่ ลักษณะของผู้บริหารในเรื่อง การไม่มีหนี้สินรุงรัง ดังจะเห็นได้จากข้อสรุปของ สตอกคิล (Stogdill 1969 : 74 - 75) ได้สรุปว่าลักษณะของผู้นำที่ดีควรมีสถานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าส่วนเฉลี่ยของสมาชิก เพราะในบางครั้ง ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำครูในการเสียสละ บริจาคหรือช่วยเหลือสังคม ถ้าผู้บริหารมีหนี้สินรุงรัง อาจทำให้เกิดปัญหา ขาดความเชื่อถือจากผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ทำให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความไม่ราบรื่น และ ลักษณะที่น่าสนใจประการหนึ่งที่ตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นว่าเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะส่วนตัว เพิ่มเติม คือ การเป็นนักพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ถ้าผู้บริหารมีลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนและชุมชน พัฒนาก้าวหน้าไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น (วิจิตร วรรณบางกูร 2520 : 66)

4.2 ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากแบบสอบถามปลายเปิดเพิ่มเติม พบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะทางวิชาชีพ โดยการแจกแจงความถี่ จากลำดับความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ วางแผนการทำงานล่วงหน้าอยู่เสมอ ผ่านการสอบและอบรมจากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา เลื่อนลำดับจากครู ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ฯลฯ และการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน จะเห็นได้ว่า ความคิดเห็นของตัวอย่างประชากร ในด้านลักษณะทางวิชาชีพ นั้น ต้องการเน้นลักษณะทางด้านความรู้ทางวิชาการ ซึ่งตรงกับข้อสรุปของ ดอล (Doll 1964 : 153) มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาที่ดี ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญคือ การเป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการดี เป็นที่พึ่งของสมาชิกและมีการวางแผนการจัดหน่วยงานดี นอกจากนี้ จากอบสัน, ลอกสดอน และวิกแมน (Jacobson, Logsdon and Wiegman 1973 : 40-44) มีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่อื่น ๆ แล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานในสถาบันอุดมศึกษา หรือสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา จะทำให้ผู้บริหารเป็นบุคคลที่

นำเชื่อถือและเป็นผู้ที่ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ในปัจจุบันนี้ ผู้ที่จะเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จะต้องผ่านการสอบและอบรม จากสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษาทุกตำแหน่ง (กระทรวงศึกษาธิการ 2528 : 37) จึงเป็นการ เหมาะสมแล้ว เพราะผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนควร เป็นบุคคลที่มีวิชาความรู้ดี คือ ผ่านกระบวนการสอบ และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน คือผ่านกระบวนการอบรม ในการปฏิบัติหน้าที่อีกครั้งหนึ่ง จะทำให้ผู้บริหาร เป็นบุคคลที่มีทั้งความรู้และความสามารถในการ ปฏิบัติงานด้วย นอกจากนี้ เบนจามิน (Benjamin, 1976 : 718-719 -A) มีความคิดเห็นตรงกัน กับตัวอย่างประชากรในเรื่องที่ว่า ผู้บริหารควรเลื่อนลำดับจากครู ผู้ช่วยครูใหญ่ ครูใหญ่ อาจารย์ ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ฯลฯ โดยให้ความเห็นเพิ่มเติมต่อไปอีกว่า ผู้บริหารควร เป็นบุคคลที่มีความรู้ดี มีประสบการณ์การสอนพอสมควร มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างทันที่ทันใดและควร เป็นบุคคลที่ผ่านการ เป็นผู้ช่วยผู้บริหาร มาก่อน เพราะจะรู้จักงานในหน้าที่ได้ดีกว่าผู้ไม่ เป็นผู้ช่วย และไม่เคยปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้บริหารมาก่อน จากข้อสรุปดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านลักษณะทางวิชาชีพควร เน้นลักษณะของผู้บริหารในเรื่อง การมีความรอบรู้ทางวิชาการดี มีความสามารถในการบริหารงานหรือมีความสามารถในการปฏิบัติ งานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและควรผ่านกระบวนการสอบและอบรมจากสถาบัน พัฒนาผู้บริหารการศึกษา ซึ่งจะทำได้ผู้บริหารโรงเรียนที่มีทั้งความรู้ความสามารถในการ ปฏิบัติงานและ เปี่ยมไปด้วยคุณธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

1. ควรมีการจัดสรรอัตราการสอบคัดเลือกผู้บริหาร โรงเรียนสำหรับผู้ช่วยผู้บริหาร โดยเฉพาะ เพื่อ เปิดโอกาสให้ผู้ช่วยผู้บริหารได้เลื่อนลำดับจากผู้ช่วย เป็นผู้บริหารมากยิ่งขึ้น
2. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมผู้ที่จะมีรับผิดชอบ ในหน้าที่ผู้บริหารก่อน เข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร และจัดการฝึกอบรมสำหรับผู้บริหารที่ยังไม่เคยผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับ การปฏิบัติหน้าที่ ในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้บริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา

1. หลักสูตรของการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารการศึกษาควร เน้นลักษณะ

ของผู้บริหารในด้านความรู้ ความสามารถในการบริหารงานในตำแหน่งของผู้บริหาร และการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีทางศีลธรรมและคุณธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในลักษณะนี้

1. ควรใช้การสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร หรือการสังเกตการปฏิบัติงานของตัวอย่างประชากร เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคต

1. ควรทำการวิจัย เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษาอื่น ๆ

2. ควรทำการวิจัย เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารการศึกษาในระดับอื่น ๆ เช่น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด เป็นต้น

3. ควรทำการวิจัย เกี่ยวกับลักษณะที่เป็นจริงและลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา